

СТАНДАРТИ В КОНТЕКСТІ ВІДНОВЛЕННЯ зовнішньої торгівлі аграрною продукцією для України на післявоєнному етапі

Лариса Старікова

ГО «Аналітичний центр Аграрного союзу України»

Базові визначення (Угода ТБТ, 1994 → 2008)

Стандарт:

документ, затверджений визнаним органом, який визначає призначені для загального й багатократного використання правила, інструкції або характеристики продукції або пов'язаних з ними процесів чи методів виробництва, **дотримання яких не є обов'язковим**

Технічний регламент:

документ, у якому визначено характеристики продукту або пов'язані з ними процеси чи методи виробництва, у тому числі застосовні адміністративні положення, **дотримання яких є обов'язковим**

Стандарти в контексті САП ЄС

- 1) **GAEC** стандарти щодо належних сільськогосподарських практик та екологічного стану землі
- 2) **SMR** стандарти щодо управління аграрним підприємством
- 3) стандарти реалізації окремих типів сільськогосподарської та харчової продукції
- 4) стандарти щодо фінансової діяльності та бухгалтерського обліку
- 5) соціальні стандарти

Регламент 2021/2115 (9) → Регламент 1306/2013 (7)

GAEC

Standard for Good Agricultural and Environmental Condition of land

- 1) **GAEC1** – співвідношення площ пасовищ і ріллі (зростання не більше 5% до 2018)
- 2) **GAEC2** – охорона боліт і торфовищ (без припинення діяльності)
- 3) **GAEC3** – заборона спалення стерні, рівень вмісту гумусу
- 4) **GAEC4** – захисні смуги вздовж водотоків 3м, на яких не використовуються добрива та пестициди
- 5) **GAEC5** – обмеження деградації і ерозії, мінімальні вимоги до землеустрою на схилах
- 6) **GAEC6** – мінімальні вимоги щодо покрову для запобігання оголення ґрунту
- 7) **GAEC7** – сівозміни, у тому числі з урахуванням короткого періоду вегетації
- 8) **GAEC8** – мінімальна частка земель, відведених під невикористані потреби та функції

Регламент 2021/2115 (11) → Регламент 1306/2013 (13)

SMR

Statutory Management Requirement

- 1) **SMR1** – 2000/60/ЄС контроль забруднення фосфатами
- 2) **SMR2** – 91/676/ЄЕС контроль забруднення нітратами
- 3) **SMR3** – 2009/147/ЄС збереження диких птахів
- 4) **SMR4** – 92/43/ЄЕС збереження середовищ існування флори та фауни
- 5) **SMR5** – 178/2002 вимоги до харчових продуктів, кормів, простежуваності, відповідальності
- 6) **SMR6** – 96/22/ЄС заборона використання в тваринництві певних речовин
- 7) **SMR7** – 1107/2009 контроль над ЗЗР
- 8) **SMR8** – 2000/60/ЄС стале використання пестицидів
- 9) **SMR9** – 2008/119/ЄС мінімальні стандарти захисту телят
- 10) **SMR10** – 2008/120/ЄС мінімальні стандарти захисту свиней
- 11) **SMR11** – 98/58/ЄС захист тварин, що утримуються для сільськогосподарських потреб

Регламент 2021/2115

Соціальні стандарти

89/391/ЄЕС покращення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі

2009/104/ЕС мінімальні вимоги щодо безпеки та гігієни праці для використання робочого обладнання працівниками

2019/1152 прозорі та передбачувані умови праці в ЄС

492/2011 свобода пересування робітників в ЄС

Регламент 2021/2116

Стандарти фінансової діяльності, управління, обліку, моніторингу

Система оцінки відповідності стандартам GAEC of SMR

Штрафи

Залучення органів системи охорони праці

Стандарти бухобліку + оцінка відповідності для виплатних агентств

Регламент 1308/2013

Стандарти реалізації

Банани: Регламент 1333/2011 від 19 грудня 2011 року

Яйця: Регламент 589/2008 від 23 червня 2008 року

М'ясо свійської птиці: Регламент 543/2008 від 16 червня 2008

Хміль: Регламент 1850/2006 від 14 грудня 2006 року

Пастоподібні жири для споживання людиною:

Регламент 2991/94 від 5 грудня 1994 року

Оливки і оливкова олія:

Міжнародна оливкова рада (ІОС, International Olive Council)

Фрукти та овочі:

Європейська економічна комісія ООН (UNECE, United Nations Economic Commission for Europe)

Продукти переробки фруктів та овочів:

Кодекс Аліментаріус (Codex Committee on Processed Fruits and Vegetables)

Живі рослини:

не встановлено

Дороговкази для України

Всеохоплююча стратегія імплементації Глави ІУ

розпорядження КМУ № 228-р від 24 лютого 2016 року

- 1) регламент 178/2002 про загальні вимоги до безпечності харчових продуктів (**SRM5**)
- 2) регламент 1107/2009 щодо введення в обіг засобів захисту рослин (**SRM7**)
- 3) директива 2009/128/ЕС (пестициди, **SRM8**)
- 4) директива 2008/119/ЕС (захист телят, **SRM9**)
- 5) 2008/120/ЕС (захист свиней, **SRM10**)

Дороговкази для України

План заходів з виконання Угоди про асоціацію

постанова КМУ № 1106 від 25 жовтня 2017

- 1) **SRM1** директива 2000/60/ЕС, пункти 1719, 1772, до жовтня 2020
- 2) **SRM2** директива 91/676/ЕЕС, пункти 1720, 1721, 1746, до грудня 2021
- 3) **SRM3** директива 2009/147/ЕС, пункти 1706-1708, 1748, до грудня 2019
- 4) **SRM4** директива 92/43/ЕЕС, пункти 1709-1712, 1749-1750 має відстежуватися після грудня 2019
- 5) **SRM5** регламент 178/2002, пункт 216) до березня 2018 року
- 6) *SRM6*
- 7) **SRM7** директива 1107/2009, пункт 438, до грудня 2020
- 8) **SRM8** директива 2009/128/ЕС, пункт 368, до грудня 2019
- 9) **SRM9** директива 2008/119/ЕС, пункт 308, до грудня 2018
- 10) **SRM10** директива 2008/120/ЕС, пункт 309, до грудня 2018
- 11) *SRM11*

Стандарти неурядових організацій

Безпечність харчових продуктів

1) ISO (International Organization for Standardization)

стандарт **ISO 2200:2018** «Вимоги до будь-якої організації, яка бере участь у ланцюзі створення харчової продукції»

2) FSSC (Food Safety System Certification)

стандарт **FSSC 22000** «Схема сертифікації системи управління безпечністю харчових продуктів»

3) Codex Alimentarius

кодекси належних практик щодо харчових продуктів

4) QS (Quality&Safety)

стандарти для тваринництва (ВРХ, свині), птахівництва, фруктів, овочів та картоплі

Стандарти неурядових організацій

Стандарти реалізації

- 1) **IFS (International Featured Standards)**
- 2) **Global G.A.P. (Global Good Agriculture Practices)**
- 3) **BRCGS (Brand Reputation Compliance Global Standards)**
- 4) **OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development)** фрукти та овочі
- 5) **UNECE (United Nations Economic Commission for Europe)** свіжі фрукти та овочі, сухофрукти, сухі овочі та процеси сушіння, насінневу картоплю, м'ясо, яйця, зрізані квіти.

Стандарти неурядових організацій

Склад харчових продуктів

- 1) EFISC-GTP (European Feed and Food Ingredient Safety Certification – Good Trading Practice)**
вимоги щодо складу харчових продуктів та кормів
- 2) ISPMs (International Standards for Phytosanitary Measures)**
вимоги у сфері фітосанітарії
- 3) ICAR (International Committee for Animal Recording)**
вимоги у сфері тваринництва та ветеринарії
- 4) OIE (нині World Organisation for Animal Health)**
вимоги у галузі забезпечення здоров'я тварин та аквакультури

Стандарти неурядових організацій

Інтегральні вимоги

- 1) **ESG (Environmental, Social and Corporate governance)**
- 2) **GRI (Global Reporting Initiative)**

Інфраструктура для дотримання стандартів

Fair Food-Ukraine

www.ffu.net.ua

FFU-basic-beginner

FFU-basic-approved

FFU-advanced-encounter

FFU-advanced-approved

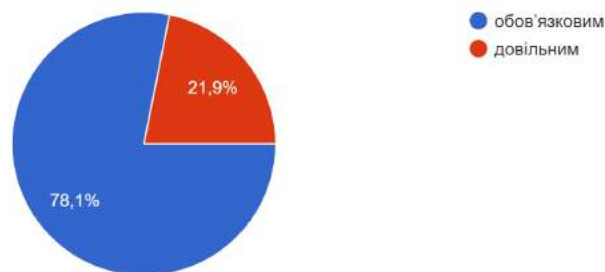

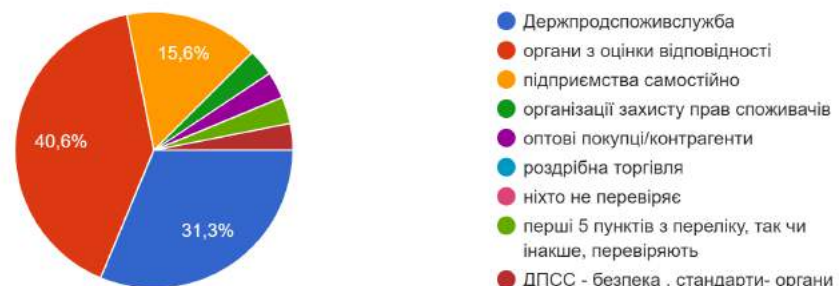
Опитування операторів ринку

Ступінь ознайомлення з базовими засадами

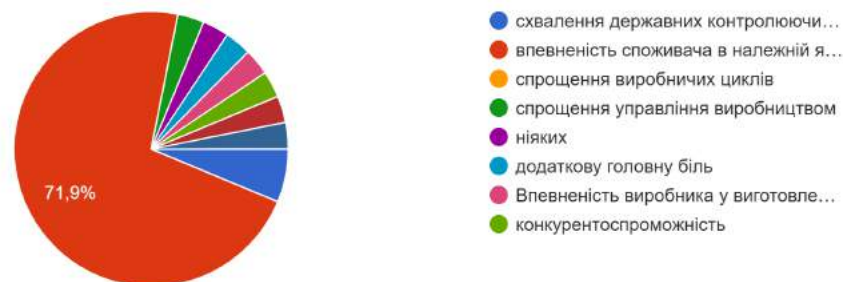
1. Дотримання стандартів є обов'язковим чи довільним?

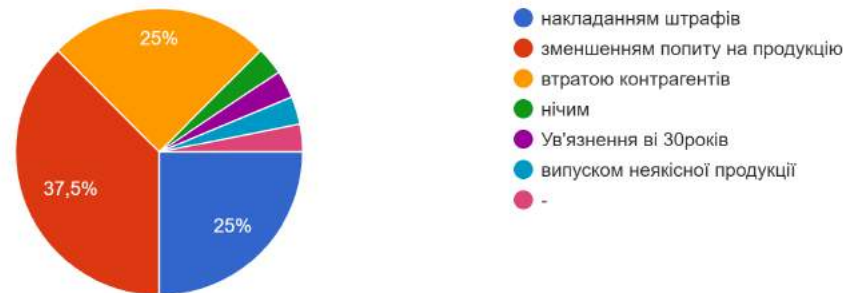
2. Хто і як перевіряє дотримання стандартів?

3. Які вигоди отримує підприємство від дотримання стандартів?

4. Чим загрожує недотримання стандартів?

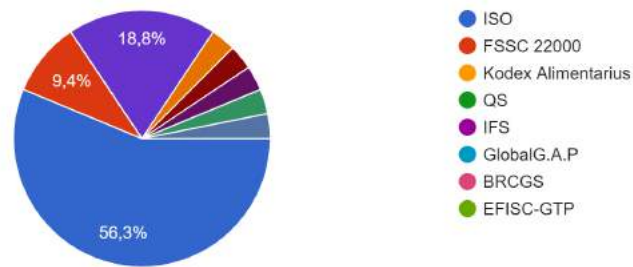

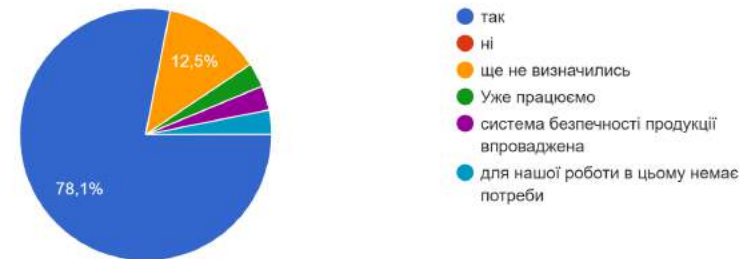
Опитування операторів ринку

Досвід і плани щодо застосування стандартів

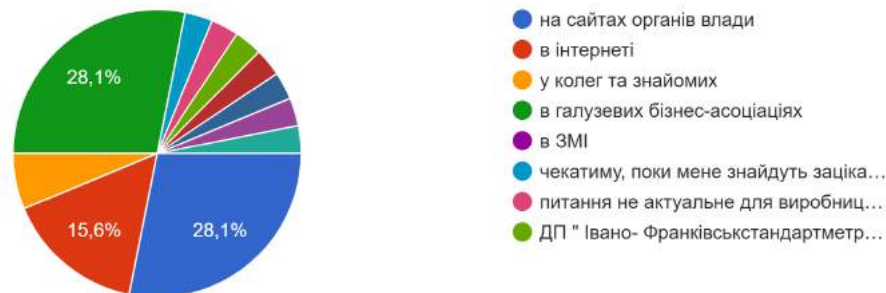
5. Які стандарти застосовує підприємство?

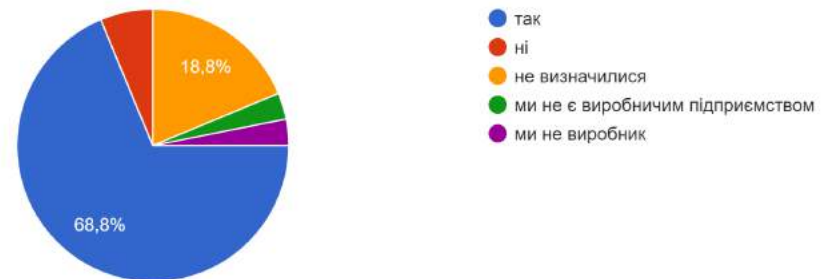
6. Чи планує підприємство застосовувати стандарти після війни?

7. Якими шляхами буде отримуватися інформація про стандарти?

8. Чи буде надаватися інформація про стандарти на пакуванні?

Висновки та рекомендації

Ситуація в ЄС:

- Слово «стандарт» використовується досить довільно, з **перекосом в бік обов'язковості**
- Стандарти GAEC визначаються в регламенті 2021/2115, SMR у директивах, вони **не стали**
- Стандарти **реалізації** неоднорідні, нині переглядаються
- Стандарти фінобліку та бухзвітності є **класичними**, але **модернізуються**
- Соціальні стандарти досить **стали**
- Стандарти ESG розвиваються випереджальними темпами

Треба слідкувати за ситуацією

Висновки та рекомендації

Ситуація в Україні:

- Під час війни ситуація з експортом до та через країни ЄС **загострилася**
- Треба йти в ЄС з пропозицією **посилення спільного експорту**, формування партій
- Потрібно терміново **гармонізувати ситуацію** у сфері стандартів (принаймні говорити)
  - Потрібно показати еквівалентність вимог, які підлягають державному контролю
  - Бажано сформулювати чек-лист відповідності стандартів GAEC та SMR вимогам чинного законодавства
- Решту (а то й всі) вимоги, стандарти неурядових організацій, потрібно контролювати в системі оцінки відповідності
- Для орієнтації бізнеса в царині стандартів потрібно користуватися спеціалізованими екосистемами
- Бізнес в цілому готовий до застосування стандартів

Проекти відновлення та розвитку мають базуватися безпосередньо на стандартах ЄС і підтверджуватися сертифікатами відповідності